

Warszawa, 17 lutego 2022 roku

Sz. P.

Jacek Ozdoba

Sekretarz Stanu

Ministerstwo Klimatu i Środowiska

ul. Wawelska 52/54

00-922 Warszawa

Szanowny Panie Ministrze,

w odpowiedzi na Pana pismo z dnia 3 lutego br. (DP-WOPI.0220.26.2021.KM) w imieniu Stowarzyszenia zgłaszam następujące uwagi do projektu rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska w sprawie oceny występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska w przypadku zanieczyszczenia powierzchni ziemi z dnia 14 stycznia 2022 roku („Rozporządzenie”).

1. Rozporządzenie przewiduje 10 stopniową, kosztowną i czasochłonną procedurę oceny znaczącego zagrożenia. W naszej opinii w przypadkach, gdy występują jakiekolwiek przesłanki potwierdzające występowanie znaczącego zagrożenia i konieczne jest wykonanie remediacji powinna istnieć możliwość zaniechania wykonywania wszystkich etapów oceny przewidzianych Rozporządzeniem podobnie jako to zostało przewidziane w § 3 ust. 2 Rozporządzenia dla kubatury zanieczyszczenia nie przekraczającej 25m³ (małe i łatwe do remediacji miejsca) oraz w § 4 ust. 2 dla średniej zawartości substancji powodującej ryzyko trzykrotnie przekraczającej dopuszczalną zawartość substancji powodującej ryzyko w glebie lub w ziemi (obszary silnie zanieczyszczone, gdzie potrzeba remediacji jest oczywista). W sytuacji, gdy nie istnieją przesłanki do zwolnienia z obowiązku remediacji lub przeprowadzenia remediacji sposobem innym niż usunięcie zanieczyszczenia, przynajmniej do dopuszczalnej zawartości w glebie i w ziemi substancji powodujących ryzyko podmiot zobowiązany do przeprowadzenia remediacji powinien mieć możliwość zaniechania wykonywania całej procedury oceny znaczącego zagrożenia, aby zaoszczędzone w ten sposób środki i czas móc przeznaczyć na przygotowanie projektu planu remediacji.

Aby wdrożyć to rozwiązanie proponujemy następującą zmianę w Rozporządzeniu: treść dotychczasowego § 2 stanowi ust. 1 § 2 oraz dodaje się nowy ust. 2 § 2 o następującym brzmieniu:

„W przypadku, gdy występują jakiekolwiek przesłanki potwierdzające występowanie znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska lub gdy nie istnieją przesłanki do zwolnienia z obowiązku remediacji lub przeprowadzenia remediacji sposobem innym niż usunięcie zanieczyszczenia, przynajmniej do dopuszczalnej zawartości w glebie i w ziemi substancji powodujących ryzyko można zaniechać wykonywania kolejnych części oceny i przejść bezpośrednio do części dziesiątej.”

2. Część szósta i siódma oceny „jest wykonywana jedynie w przypadku, gdy istnieją przesłanki do zwolnienia z obowiązku remediacji lub przeprowadzenia remediacji innym sposobem niż usunięcie zanieczyszczenia, przynajmniej do dopuszczalnej zawartości w glebie i w ziemi substancji powodujących ryzyko albo gdy władający powierzchnią ziemi w projekcie planu remediacji wnioskuje o przeprowadzenie remediacji sposobem *in situ*, rozumianym jako remediacja gleby lub ziemi wykonywana w ich pierwotnym położeniu, bez wydobywania mas glebowo-ziemnych”. W ocenie Stowarzyszenia zupełnie nieuzasadnione jest odmienne traktowanie przy wykonywaniu oceny znaczącego zagrożenia remediacji prowadzonej sposobem *in situ*. Jeśli taka metoda prowadzi do osiągnięcia efektu ekologicznego w postaci usunięcia zanieczyszczenia, przynajmniej do dopuszczalnej zawartości w glebie i w ziemi substancji powodujących ryzyko, nie powinno być wymagane przeprowadzanie części szóstej i siódmej części oceny znaczącego zagrożenia podobnie jak to ma miejsce w przypadku metod *ex situ* i *on site*. Przepisy prawa nie powinny zniechęcać do wykonywania remediacji metodą *in situ*, która bardzo często jest najbardziej korzystnym dla środowiska sposobem prowadzenia remediacji.

Oczyszczanie gruntu z zastosowaniem bardzo szerokiego wachlarza zaawansowanych metod in situ tj. bez jego wydobywania jest ze wszech miar korzystne gdyż nie prowadzi do wytwarzania odpadów co jest zgodne z przyjętą w ustawie o odpadach zasadą zapobiegania powstawaniu odpadów i gospodarki o obiegu zamkniętym.

Aby wdrożyć to rozwiązanie proponujemy następującą zmianę w Rozporządzeniu polegającą na skreśleniu w § 8 ust. 2 i § 9 ust. 2 Rozporządzenia słów: „*albo gdy władający powierzchnią ziemi w projekcie planu remediacji wnioskuje o przeprowadzenie remediacji sposobem in situ, rozumianym jako remediacja gleby lub ziemi wykonywana w ich pierwotnym położeniu, bez wydobywania mas glebowo-ziemnych*”

3. Zgodnie § 11 ust. 3 Rozporządzenia znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska nie występuje w przypadku, gdy iloraz zagrożenia niekancerogennego HQ jest niższy niż 1 oraz wartość ryzyka zdrowotnego kancerogennego R jest niższa niż 1×10^{-5} (1 dodatkowy zgon na 100 tys. mieszkańców). W ocenie Stowarzyszenia konieczne jest przyjęcie niższego poziomu ryzyka zdrowotnego kancerogennego jako progu ostrożnościowego, który może dawać możliwość zwolnienia z remediacji, próg ten powinien wynosić - R jest niższe niż 1×10^{-6} (1 dodatkowy zgon na 1 mln mieszkańców). Mając na uwadze mocno uproszczony charakter modeli oceny poziomu ryzyka zdrowotnego kancerogennego przyjęcie niższego poziomu progu dla występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi jest podyktowane zasadą przezorności i jak największego poziomu bezpieczeństwa dla ludności. Dodatkowo należy podkreślić, że wskaźniki te dotyczą jedynie znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi, a nie stanu środowiska i nie zawsze przesądzają o występowaniu znaczącego zagrożenia.

Proponujemy nowe brzmienie § 11 ust. 3 Rozporządzenia „Znaczące zagrożenie dla zdrowia ludzi nie występuje w przypadku, gdy iloraz zagrożenia niekancerogennego HQ jest niższy niż 1 oraz wartość ryzyka zdrowotnego kancerogennego R jest niższa niż 1×10^{-6} . W przypadku gdy wartość ryzyka zdrowotnego kancerogennego R jest wyższa niż 1×10^{-6} , brak występowania znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi może być wykazany innymi metodami.”

4. W części trzeciej oceny znaczącego zagrożenia należy dopuścić określanie specjacji pierwiastków chemicznych na drodze modelowania geochemicznego w oparciu parametry środowiska (diagramy pH-Eh), gdyż analizy chemiczne będą czasochłonne i niezwykle kosztowne. A prowadzić będą do całkowicie przewidywalnych wyników. Konieczne jest również rozszerzenie zakresu realizowanych badań specjacyjnych, w uzasadnionych sytuacjach poza zakres najczęściej występujących pierwiastków śladowych.

Proponujemy nowe brzmienie § 5 ust. 2 Rozporządzenia „Badania, o których mowa w ust. 1, wykonuje się w laboratorium, o którym mowa w art. 147a ust. 1 pkt 1 lub ust. 1a ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. – Prawo ochrony środowiska lub też w oparciu o modelowania geochemiczne, na podstawie pomierzonych w terenie rzeczywistych parametrów środowiskowych.”

W konsekwencji konieczna jest zmiana § 5 ust. 4 Rozporządzenia „Badania specjacji chemicznej prowadzi się metodami jednoetapowej lub wieloetapowej ekstrakcji chemicznej z wykorzystaniem próbek pobranych do badań wstępnych lub badań szczegółowych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie oceny zanieczyszczenia lub też alternatywnie w oparciu o metody modelowań geochemicznych na podstawie pomierzonych w terenie rzeczywistych parametrów środowiskowych.”

Proponujemy nowe brzmienie § 5 ust. 3 Rozporządzenia „Badania specjacji chemicznej wykonuje się dla arsenu, baru, chromu, cyny i rtęci oraz w miarę potrzeb także innych pierwiastków śladowych.”

5. Badanie wodoprzepuszczalności gleb i gruntów powinno się odbywać poprzez badanie wodą lub innym płynem ze zmiennym lub stałym gradientem hydraulicznym. Z uwagi na dużą niedokładność wyników uzyskiwanych w oparciu o wzory empiryczne bazujące na analizie granulometrycznej metoda ta nie powinna być dopuszczona do stosowania. Miarodajne i reprezentatywne wartości wodoprzepuszczalności gleb i gruntów są absolutnie kluczowe dla możliwości wykonania rzetelnych modelowań rozprzestrzeniania się zanieczyszczeń poza

Proponujemy nowe brzmienie § 7 ust. 2. Pkt. 3 Rozporządzenia „informacje na temat właściwości fizycznych gleby, w tym składu granulometrycznego, określonego na podstawie próbek pobranych do badań wstępnych lub badań szczegółowych, o których mowa w rozporządzeniu w sprawie oceny zanieczyszczenia oraz wodoprzepuszczalności gleby i ziemi określonego poprzez badania laboratoryjne i terenowe z zastosowaniem wody lub innego płynu, w warunkach stałego lub zmiennego gradientu hydraulicznego”

6. Część czwarta oceny znaczącego zagrożenia dotyczy kwestii biodostępności ograniczonej grupy pierwiastków chemicznych tj. arsenu, baru, chromu, cyny i rtęci. Biodostępnością charakteryzować się mogą także inne nie wymienione w w/w grupie pierwiastki chemiczne np. kadm oraz liczne związki organiczne.

Proponujemy nowe brzmienie § 6 ust. 1 Rozporządzenia „Część czwarta oceny znaczącego zagrożenia dotyczy w miarę potrzeb wszystkich powodujących ryzyko substancji nieorganicznych i organicznych oraz polega na określeniu na podstawie badań lub dostępnych informacji, która z występujących na terenie zanieczyszczonym substancji powodujących ryzyko nie wykazuje właściwości wskazujących na jej biodostępność”.

7. Część dziesiąta oceny, stanowiącej podsumowanie z całości wykonanych badań a jednocześnie minimalny zakres obligatoryjnej oceny znaczącego zagrożenia dla zdrowia ludzi lub stanu środowiska, powinna zawsze (czyli także wtedy, gdy ocena znaczącego zagrożenia nie obejmowała części piątej) zawierać wiarygodnie określony kierunek potencjalnej migracji zanieczyszczeń oraz zasięg zanieczyszczenia w wodach podziemnych. Konieczne jest zatem sprecyzowanie jaką metodą zostaną określone w/w zagadnienia problemowe, przy czym z uwagi na większą wiarygodność proponuje się uwzględnienie matematycznych metod analitycznych oraz metod modelowania numerycznego a odejście od uproszczonych i mało dokładnych metod graficznych.

Proponujemy nowe brzmienie § 13 ust. 2 pkt. 3 Rozporządzenia „mapę dokumentacyjną sporządzoną na podkładzie mapy topograficznej w skali dostosowanej do analizowanego problemu, nie mniejszej niż 1:10 000, która obejmuje obszar możliwego rozprzestrzeniania się zanieczyszczenia, w uzasadnionych przypadkach określony na podstawie matematycznych metod analitycznych lub z wykorzystaniem metod modelowania numerycznego, i wskazuje co najmniej:”

Proponujemy nowe brzmienie § 13 ust. 3 Rozporządzenia „Przepisów ust. 2 pkt 2, pkt 3 lit. c oraz pkt 4 i 6 nie stosuje się, gdy ocena znaczącego zagrożenia nie obejmowała części piątej, o której mowa w § 7.”

Przedmiotowa zmiana polega na usunięciu odesłania do ust. 2 pkt 3 lit. a, która naszym zdaniem zawsze powinna być stosowana.

Z poważaniem,

Rafał Hałabura

Prezes Zarządu Stowarzyszenia Instytut Remediacji Terenów Zanieczyszczonych